

ністю. Оскільки у нас лише одна самка, а шиншили полігамні тварини, тому потрібно для самця або зменшити калорійність їжі або забезпечити наявність ще кількох самок.

3. Нами розроблено раціон, а також використано спеціальний «Шиншилка колор плюс ензім» та «Роки-Шиншила». Тварини надають перевагу корму «Шиншилка колор плюс ензім». Виявлено також, що шиншили полюбують із соковитих кормів свіжі яблука, ізюм, шипшину та моркву і гризти гілочки із бруньками яблуні та верби.
4. В домашніх умовах психічний стан шиншили дещо змінюється у зв'язку з проживанням в іншому середовищі, тому ми рекомендуємо із шиншилами гратися, не голосно розмовляти, оскільки вони дуже відчувують ставлення людини до себе і можуть проявляти агресію.
5. Для забезпечення хорошого стану здоров'я тварин необхідно проводити профілактичні заходи у клітках та моціон.

Література

1. Баранцева Э. Д. Рациональные сроки отсадки молодняка шиншиллы / Э. Д. Баранцева // Сб. н-т инф. ВНИИОЗ. – Киров. – 1972. Вып. 37/39. – С. 123-127.
2. Кирис И. Б. Шиншилла / И. Б. Кирис // Сб. трудов ВНИИЖП. – Киров. – 1962. – Вып. 19. – С. 259-268.
3. Кирис И. Б. Опыт содержания шиншиллы в вольере / И. Б. Кирис // Сб. трудов ВНИИОЗ. Киров. – 1971. – Вып. 23. – С. 49-91.
4. Кирис И. Б. Размножение шиншиллы / И. Б. Кирис // Материалы к науч. конф., посвященной 50-летию ВНИИОЗ // Тезисы докладов. – Киров. – Вопросы экологии. – 1972. – Ч. 2 – С. 86-89.
5. Кирис И. Б. Материалы по эмбриональному развитию длиннохвостой шиншиллы / И. Б. Кирис // Сб. н-т инф. ВНИИОЗ. – Киров. – 1973. Вып. 40/41. – С. 97-102.
6. Новиков А. Л. И снова о пушистой шиншилле / А. Л. Новиков // Приусадебное хозяйство. – 1991. – № 6 – С.13-15.
7. Павлов Н. Р. Строение и изменчивость волосяного покрова шиншиллы / Н. Р. Павлов // Тр. 9 Междунар. конгресса биологов-охотоведов. – М. – 1970. – С. 919-922.
8. Соколов В.Е. Редкие и исчезающие животные. Млекопитающие. / В. Е. Соколов // М. Высшая школа. – 1986. – 219 с.

УДК 636.27:591.3

Зарицька М. В., студентка II курсу магістратури спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»,

Науковий керівник – Шуплик В. В., кандидат с.-г. наук, доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, Україна

РІСТ І РОЗВИТОК ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ БІЛОГОЛОВОЇ ПОРОДИ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

На ріст і розвиток телиць як спадкові так і фенотипові фактори. Проте, можна виділити п'ять основних із них: генотип, умови годівлі, утримання,

догляд та стан здоров'я. Нехтування хоча б одним призводить до затримки росту і розвитку тварин, що в подальшому негативно відображається на продуктивності корів. Оцінка ремонтного молодняка в період вирощування є важливою складовою селекційно-племінної роботи з тваринами конкретного стада і породи в цілому.

Метою дослідження була оцінка росту і розвитку телиць української білоголової породи великої рогатої худоби. Дослідження проводилось у племзаводі ПАТ «Антонінське» Красилівського району Хмельницької області. В господарстві розводять тварин української білоголової породи. Для дослідження було відібрано десять теличок за принципом середнього по стаду. В дослідження входило вивчення росту і розвитку теличок по періодах вирощування. Контроль за ростом телиць здійснювався за визначенням живої маси, абсолютного, середньодобового і відносного приростів. Розвиток тварин вивчали за допомогою взяття промірів і визначення індексів тілобудови.

Дослідженнями встановлено, що при народженні жива маса новонароджених теличок становила $33,9 \pm 0,67$ кг, у віці 6 місяців – $142,2 \pm 1,43$, у 12 місяців – $249 \pm 1,85$ і у 18 місяців – $313,3 \pm 2,59$ кг. Коефіцієнт мінливості живої маси у всі проаналізовані періоди низький: при народженні – 6,29 %, у 6 місяців – 3,18, у 12 місяців – 2,35, у 18 місяців – 2,61 %.

Найбільш інтенсивно телички росли в період від народження до 6 місяців. Величина абсолютного приросту в даний період становила 108,3 кг, в подальшому у період 6-12 місяців цей показник дещо знизився – 106,8 кг, а найменшим він був у період 12-18 місяців – 64,3 кг. За період вирощування абсолютний приріст склав 279,4 кг.

У період від народження до 6 місяців середньодобовий приріст ремонтних телиць складав 601,7 г, у період з 6-12 місяців – 593,3 г, а у 12-18 місяців – 357,2 г. Отже, за період вирощування від народження до 18 місяців телиці збільшували свою живу масу щодоби в середньому на 517,4 г.

Відносний приріст у 18 місяців вирощування склав 160,9 %, у віці 12-18 місяців швидкість росту відчутно знижувалася і відносний приріст становив лише 22,9 %.

Проміри ремонтних телиць у 6, 12 і 18 місяців становили відповідно: висота в холці – $93,4 \pm 0,11$; $108,1 \pm 0,22$; $114,1 \pm 0,37$ см, глибина грудей – $44,3 \pm 0,1$; $55,1 \pm 0,12$; $58,2 \pm 0,25$ см, ширина грудей – $23,2 \pm 0,08$; $33,1 \pm 0,11$; $35,2 \pm 0,24$ см, обхват грудей за лопатками – $110,7 \pm 0,44$; $144,5 \pm 0,52$; $152,9 \pm 1,06$ см, коса довжина тулуба – $100,1 \pm 0,54$; $123,2 \pm 0,14$; $129,7 \pm 0,96$ см, ширина в маклоках – $26,4 \pm 0,12$; $34,1 \pm 0,13$; $38,6 \pm 0,51$ см, обхват п'ястка – $13,2 \pm 0,04$; $15 \pm 0,08$; $15,7 \pm 0,06$ см. При цьому коефіцієнт мінливості промірів у всіх груп досить низький, у 6-ти місячному віці 0,36-1,63 %, у 12-ти місячному – 0,34-1,51 %, у 18-ти місячному – 0,98-3,93 %. Довгоногі, з коротким тулубом телички з віком пропорційно змінюються на приземкуватих, з глибокими грудьми і видовженим тулубом молочних тварин.

Аналіз індексів тілобудови показав, що телички добре розвивалися у довжину, про що свідчить індекс розтягнутості: у 6 місяців він становив $52,6 \pm 0,11$; у 12 місяців – $49 \pm 0,03$ %; у 18 – $49 \pm 0,07$ %. Характерними ознаками оптимального розвитку ремонтних телиць є індекси довгоногості і костистості, які у 6 місяців склали: $52,6 \pm 0,11$ і $14,2 \pm 0,03$ %, у 12 – $49 \pm 0,03$ і $13,9 \pm 0,05$ %, у

18 – $49 \pm 0,07$ і $13,8 \pm 0,03$ %. Це свідчить про те, що кінцівки міцні і відносно довгі, бажані для молочного типу худоби, і характеризують можливість тривалого використання тварин в майбутньому. Значення тазогрудного індексу у 18 місяців – $91,3 \pm 0,53$ %, свідчить про хороший розвиток тазу, тварини мали широкий таз, що забезпечуватиме легкі отелення у майбутньому.

Значення грудного індексу 18 місяців – $60,4 \pm 0,16$ %, вказує на відносно глибокі, але не дуже широкі груди, внутрішні органи мають змогу нормально розміщуватися.

Отже, у племзаводі ПАТ «Антоніни» Красилівського району Хмельницької області вирощування ремонтних телиць української білоголової породи відповідає вимогам формування тварин молочного напрямку продуктивності.

УДК 636.32/38

Ільків М. М., студент II курсу магістратури спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»,

Науковий керівник – Тимофійшин І. І., кандидат с.-г. наук, професор

Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, Україна

НАСТРИГИ ЯРОК РІЗНИХ ГЕНЕТИЧНИХ ПОЄДНАНЬ ПІВНІЧНОКАВКАЗЬКОЇ М'ЯСО-ВОВНОВОЇ ПОРОДИ ОВЕЦЬ

Вівчарство – єдина галузь тваринництва, з якої одночасно отримують різноманітну продукцію з цілющими властивостями: дієтичну ягнятину, молоко для виготовлення делікатесних сирів та бринз, а також незамінну сировину – вовну, овчини, смушки та шкіряні вироби. Основною продукцією вівчарства є вовна, яка має комплекс технічних властивостей, що визначають високу теплоізоляційність, гігроскопічність, легкість та красу вовнових виробів.

Метою роботи було вивчення вовнової продуктивності помісних ярок, одержаних від схрещування помісних маток з баранами-плідниками асканійський кросбред до одержання помісей третього покоління. Експериментальна частина роботи проведена на базі племінного репродуктора СВК «Лабунський» Полонського району Хмельницької області.

Для проведення досліджень було сформовано три однакові групи помісних ярок по 25 голів. Підбір маток для досліду проводився за принципом груп-аналогів за такими показниками: жива маса, настриг, довжина і тонина вовни. Після формування груп усі матки знаходилися в однакових умовах годівлі і утримання. Барани-плідники утримувалися в отарі окремо від інших статево-вікових груп овець. Годівля баранів-плідників і маток проводили за нормами ВІТа для м'ясо-вовнових овець. Осіменіння овець проводили ручним паруванням при рівномірному навантаженні маток на одного барана.

Настриг вовни враховували індивідуально під час весняної стрижки. Зразки вовни для лабораторних досліджень брали перед стрижкою за допомогою спеціальних вилок.